

Evde ve Yurtta Kalan Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumu

Life Satisfaction of University Students Living at Home or in the Dormitory

Gönül ÖZGÜR,¹ Aysun BABACAN GÜMÜŞ,² Banu DURDU¹

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı, evde ve yurttan kalan üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmaya katılmayı kabul eden 100'ü evde, 100'ü yurttan kalan 200 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Veriler, Öğrenci Tanıtıcı Bilgi Formu ve Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde dağılımı, "t" testi, varyans analizi ve Duncan testi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %80'i evde kalmaktan, %17'si yurttan kalmaktan "memnun" olduğunu belirtmiştir. YDÖ puan ortalaması evde kalan öğrencilerde 27.66±6.19, yurttan kalan öğrencilerde 25.14±6.07 olarak bulunmuş, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (t=-2.917, p<0.01). Evde kalan öğrencilerin yaşam doyumunda algılanan ekonomik durum, evde kalmaktan memnun olma durumu, ruhsal sağlık algısı ve yaşam kalitesi algısı etkili bulunurken, yurttan kalan öğrencilerin yaşam doyumunda algılanan ekonomik durum, yurttan kalmaktan memnun olma durumu, fizik ve ruhsal sağlık algısı, kişilerarası ilişki algısı ve yaşam kalitesi algısı etkili bulunmuştur.

Sonuç: Ekonomik durumunu, fiziksel ve ruhsal sağlığını, kişilerarası ilişkilerini, yaşam kalitesini "kötü" olarak değerlendiren, evde veya yurttan kalmaktan memnun olmayan öğrencilerin yaşam doyumunun daha düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin fiziksel, ruhsal, sosyal ve ekonomik yönden desteklenmesi ve öğrenciler için uygun yaşam ortamlarının oluşturulması önerilmiştir.

Anahtar sözcükler: Ev; üniversite öğrencisi; yaşam doyum; yurt.

SUMMARY

Objectives: The purpose of this study was to investigate life satisfaction of university students living at home or in the dormitory.

Methods: One hundred students living at home and 200 students residing in a dormitory who accepted to be involved in this research were the sample of the study. Data were collected by Student Introductory Information Form and Life Satisfaction Scale (LSS). Data were analyzed using number, percentage distribution, Student's t test, variance analysis, and Duncan test.

Results: Eighty percent of the students were satisfied with living at home and 17% were satisfied with living in a dormitory. The mean LSS for students staying at home was 27.66±6.19 and for those living in a dormitory was 25.14±6.07, and the difference between the two groups was significant (t=-2.917, p<0.01). With respect to life satisfaction for those living at home, perception of economic status, satisfaction with living at home, and perceptions of mental health and life quality were determined to be the effective factors. With respect to life satisfaction of the students residing in a dormitory, perception of economic status, satisfaction with residing in a dormitory, and perceptions of physical and mental health, interpersonal relations and life quality were determined to be the effective factors.

Conclusion: Students who assess their economic status, physical and mental health, interpersonal relations, and life quality as "bad", and who are not satisfied with staying at home or in a dormitory have a lower level of life satisfaction. As a result, it is suggested that students should be supported in terms of physical, mental, social, and economic aspects, and a suitable living environment should be provided for them.

Key words: Home; university student; life satisfaction; dormitory.

Giriş

Yaşam kalitesi birçok yayın ve akademik çalışmada belirtilmesine karşın, öznel, dinamik ve çok yönlü özellikler taşıması nedeniyle tanımlanması güç bir kavramdır. Genel anlamda bireysel "iyi oluş" anlamına gelen yaşam kalitesi, çok boyutlu bir kavram olarak sosyolojik, psikolojik, ekonomik ve kültü-

rel etmenleri kapsamaktadır.^[1-3] Literatür incelendiğinde, yaşam kalitesi kavramının farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Yaşam kalitesi, bireyin kendi yaşamına bakış açısı olarak değerlendirilmekte ve yaşam doyum, yaşam memnuniyeti, iyi oluş, yaşam koşulları, mutluluk gibi kavramlarla eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.^[4,5] Dünya Sağlık Örgütü'ne göre, yaşam kalitesinin kapsamında, insanların fiziksel fonksiyonları, psikolojik durumları, aile içinde ve dışındaki sosyal ilişkileri, çevreyle etkileşimleri ve inançları vardır.^[6]

Yaşam doyumunu ise genel iyilik duygusunun ve yaşam kalitesinin en önemli belirleyicilerinden biridir ve bireyin kendi seçtiği niteliklere dayanan yaşam kalitesi ve iyilik hali yarattığını içermektedir.^[7-10] Başka bir anlatımla, bireyin kendi yaşamını çeşitli ölçütlere göre yargılamasına dayanan bilişsel bir değerlendirilmedir. Yaşam doyumunu, genel olarak kişinin tüm

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Çanakkale

İletişim (Correspondence): Yrd. Doç. Dr. Aysun BABACAN GÜMÜŞ.
e-posta (e-mail): aysungumus@comu.edu.tr

Psikiyatri Hemşireliği Dergisi 2010;1(1):25-32
Journal of Psychiatric Nurses 2010;1(1):25-32

yaşamını ve bu yaşamın çeşitli boyutlarını içermekte; yaş, cinsiyet, sağlık, iş yaşamı, ekonomik durum, eğitim düzeyi, din, evlilik, sosyal destek ve çevresel koşullar gibi birçok faktörden etkilenmektedir.^[9,11-15]

Yaşam doyumu, her yaş grubunda olduğu gibi üniversite öğrencileri için de önemli bir konudur. Üniversiteyi kazanan öğrencilerin çoğu, yaşadığı yerden farklı bir şehirde bir okul kazanmaktadır. Bu durum öğrencilerin yeni bir yaşama uyum sağlamalarını gerektirmekte ve pek çok gencin yaşamında önemli değişikliklere ve biyopsikososyal sorunlara yol açmaktadır.^[9,16,17] Üniversite yaşamında öğrencilerin en önemli ve ilk karşılaştıkları sorun ise genellikle "barınma" problemi olmaktadır.^[18]

Üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğu öğrenimleri süresince ailelerinden ayrı olarak ya evde, ya da bir öğrenci yurdunda kalmaktadır. Yurtlar, genellikle çok sayıda öğrencinin kaldığı büyük binalardır ve genellikle kampüse yakın olması, eve göre daha rahat bir hareket ortamı sağlaması ve öğrencilerle sosyalleşme olanağı sunması bakımından çoğu öğrenci tarafından özellikle tercih edilmektedir. Ancak son yıllarda artan üniversite sayısı, öğrenci kapasitesinin yükseltilmesi ve buna karşılık öğrenci yurt kapasitelerinin yetersiz kalması, üniversite öğrencilerinin barınma sorunuyla beraber akademik ve sosyal problemlerini artırmaktadır. Öğrenciler için bir yurttan kalmanın en geçerli alternatifi ise, bir ya da birkaç arkadaşla birlikte ev kiralarak yaşamaktır.^[18]

Alışkın olduğu ev yaşantısından ve ailesinden ayrılmak, yaşam ortamının değişmesi ve tanımadığı kişilerle bir arada yaşamaya başlamak, öğrencilerin fiziksel, ruhsal ve sosyal yaşamlarını etkileyebilecek önemli değişikliklerdir. Öğrencilerin öğrenimleri sırasında uygun ortamlarda barınması, yeterli koşullara sahip olması, fiziksel, ruhsal ve sosyal gereksinimlerinin karşılanması yaşam doyumlarını artıracaktır. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesinin ve bu faktörler doğrultusunda yaşam doyumlarını artıracak girişimlerde bulunmanın öğrencilerin biyopsikososyal iyilik durumlarını artırmada yararlı olacağı düşünülmektedir.

Konuyla ilgili literatür tarandığında ülkemizde yaşam doyumu ile ilgili yapılan çalışma sayısının arttığı ancak üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu ile ilgili çalışmaların yetersiz olduğu görülmüştür. Bu gerekçelerden hareketle planlanan araştırmanın amacı; evde ve yurttan kalan üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerini belirlemek ve yaşam doyumlarını etkileyen faktörleri incelemektir.

Gereç ve Yöntem

Örneklem

Bu araştırma, tanımlayıcı, kesitsel bir çalışma olarak planlanmıştır. Çalışmanın evrenini Ege Üniversitesi'nde 2005-

2006 eğitim-öğretim yılı bahar yarısında okuyan öğrenciler oluşturmuştur. Çalışma evreninin tümüne ulaşmak hedeflenmiş ancak araştırmacı sayısındaki yetersizlik, zaman ve mali kısıtlılıklar nedeniyle evrenin tümüne ulaşmak mümkün olmamış ve çalışmanın Mart-Mayıs 2006 tarihleri arasında, Ege Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nde yapılmasına karar verilmiştir. Araştırmanın Ege Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nde yapılmasının amacı, farklı bölümlerde okuyan öğrencilere kolayca ulaşabilmek ve öğrencilerin anket formlarını sessiz ve sakin bir ortamda doğru olarak doldurabilmelerini sağlamaktır. Bu doğrultuda örneklem yukarıdaki tarihler arasında olasılıksız örnekleme yöntemiyle seçilen 100'ü evde, 100'ü yurttan kalan 200 öğrenciden oluşmuştur.

Ayrıca örneklem seçiminde öğrencilerin okudukları sınıf durumu dikkate alınmış ve hazırlık sınıfı dahil olmak üzere her sınıftan eşit sayıda öğrenci örnekleme dahil edilmiştir. Veri toplama işlemi, Merkez Kütüphanesi'nden gerekli izinler alındıktan sonra yapılmıştır. Araştırmaya katılımda gönüllülük ilkesi göz önünde bulundurulmuş ve veriler araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere bir araştırmacı tarafından anket formları dağıtılarak toplanmıştır. Veri toplama araçları için ortalama cevaplama süresi 10 dakika sürmüştür.

Veri Toplama Araçları

Öğrenci Tanıtıcı Bilgi Formu: Bu form, öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini (yaş, cinsiyet, sınıf, üniversite bölümü, en uzun süre yaşanan yer, ekonomik durum) (6 soru), kalınan yere ilişkin olumlu ve olumsuz özellikleri, kalınan yerden memnuniyet durumunu (3 soru), fizik ve ruh sağlığı algısını (2 soru), kişilerarası ilişki algısını (1 soru), yaşam kalitesi algısını ve yaşam kalitesinde etkili faktörleri (2 soru) belirlemeyi amaçlayan sorulardan oluşmaktadır. Öğrencilerin kaldıkları yere ilişkin olumlu ve olumsuz özellikleri ve yaşam kalitesi algısını belirlemek amacı ile üç soru açık uçlu olarak sorulmuştur. Bu sorulara ilişkin öğrencilerden gelen cevaplar yaşam kalitesi için "iyi", "ne iyi ne kötü" ve "kötü" olarak gruplandırılmıştır. Öğrencilerin kaldıkları yere ilişkin olumlu ve olumsuz özellikleri belirtmeleri istenen sorular için verdikleri cevaplar ise olumlu ve olumsuz özellikler olarak ayrı ayrı gruplandırılmıştır (Tablo 1 ve 2).

Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ): YDÖ yaşamdan alınan doyumu ölçmek için Diener ve ark.^[19] tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Köker^[20] tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek; "yaşamım birçok yönüyle ideallerime yakın", "yaşam koşullarım çok iyi", "yaşamımdan hoşnutum", "şu ana kadar istediğim şeyleri elde edebildim" ve "yeniden dünyaya gelseydim yaşamımdan hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim" ifadelerinden oluşan bir kendini değerlendirme ölçeğidir.^[20] Ölçek 1 (Hiç Uygun Değil) ile 7 (Tamamıyla Uygun) arasında değişen Likert tipinde cevaplanan bir ölçektir. Ölçekten en düşük 5 en yüksek 35 puan alın-

Tablo 1. Evde kalan öğrencilerin evde kalmaya ilişkin olumlu ve olumsuz görüşleri*

	Sayı	Yüzde*
Olumlu görüşler		
Evin fizik ortamının daha uygun olması	71	71.0
Evde daha özgür davranabilme	27	27.0
Evde fiziksel gereksinimleri karşılamanın kolay olması	26	26.0
Evde sorumlulukların daha az olması	10	10.0
Olumsuz görüşler		
Evde fiziki ortamın yetersiz olması	20	20.0
Ev ortamının kişilerarası ilişkiler açısından sorunlara yol açması	18	18.0
Evde sorumlulukların daha fazla olması	17	17.0
Evin konumunun uygun olmaması	17	17.0
Evin giderlerinin ekonomik açıdan yüksek olması	13	13.0

Bazı öğrenciler birden fazla yanıt vermiştir; * n=100.

Tablo 2. Yurtta kalan öğrencilerin yurttan kalmaya ilişkin olumlu ve olumsuz görüşleri*

	Sayı	Yüzde*
Olumlu görüşler		
Yurtta fiziksel gereksinimleri karşılamanın kolay olması	56	56.0
Yurt ortamının sosyalleşmeyi kolaylaştırması	39	39.0
Yurtta kalmanın eğitim açısından yaşamı kolaylaştırması	18	18.0
Yurtta kalmanın ekonomik açıdan uygun olması	16	16.0
Olumsuz görüşler		
Yurtta fiziki ortamın yetersiz olması	93	93.0
Yurt işleyişinden kaynaklanan sorunlarla karşılaşmak	17	17.0
Yurt ortamının kişilerarası ilişkiler açısından sorunlara yol açması	14	14.0

Bazı öğrenciler birden fazla yanıt vermiştir; * n=100.

maktadır. Ölçeğin değerlendirilmesinde puan artışı, bireyin yaşam doyumu yüksek olduğunu göstermektedir.^[14] Diener ve ark. orijinal çalışmada ölçeğin güvenilirliğini Cronbach Alpha= .87 olarak bildirmiştir. Bizim araştırma örneğimizde ise ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .83 olarak bulunmuştur.

Çalışmanın Değişkenleri

Çalışmanın bağımsız değişkenleri öğrencilere ait yaş, cinsiyet, sınıf, üniversite bölümü, en uzun süre yaşanan yer, ekonomik durum, kalınan yere ilişkin olumlu ve olumsuz özellikler, kalınan yerden memnuniyet durumu, fizik ve ruh sağlığı algısı, kişilerarası ilişki algısı ve yaşam kalitesi algısıdır. Yaşam doyumu ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları ise çalışmada bağımlı değişken olarak ele alınmıştır.

İstatistiksel Analiz

Veriler "SPSS for Windows (11.5)" programında değerlendirilmiştir. Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerinin değerlendirilmesinde sayı, yüzde dağılımı, tanıtıcı özellikleri ile yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesinde "t" testi, varyans analizi ve Duncan testi kullanılmıştır.

Bulgular

Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı Tablo 3'de verilmiştir. Evde kalan öğrencilerin yaş ortalaması 21.01±2.05, %60'ı kadın, %55'i fen bilimlerinde okumakta, %43'ü en uzun süre büyük şehirde yaşamıştır. %85'i ekonomik durumunu, %50'si ruh sağlığını "ne iyi ne kötü" olarak, %63'ü fizik sağlığını, %62'si kişilerarası ilişkilerini "iyi" olarak ifade etmiştir.

Yurtta kalan öğrencilerin yaş ortalaması 20.98±1.85, %83'ü kadın, %45'i sağlık bilimlerinde okumakta, %31'i en uzun süre ilde yaşamıştır. %82'si ekonomik durumunu, %66'sı fizik sağlığını, %57'si ruh sağlığını "ne iyi ne kötü" olarak, %50'si kişilerarası ilişkilerini "iyi" olarak değerlendirmiştir (Tablo 3).

Evde kalan öğrencilerin %71'i fiziki ortam, %27'si özgür davranabilme, %26'sı fiziksel gereksinimleri kolay karşılama, %10'u daha az sorumluluk gerektirmesi bakımından evde kalmayı olumlu olarak değerlendirmiştir. Bununla birlikte evde kalan öğrencilerin %20'si fiziki ortam, %18'i kişilerarası ilişkiler, %17'si sorumluluklar, %17'si evin konumu,

Tablo 3. Evde ve yurttan kalan öğrencilerin tanıtıcı özellikleri

Tanıtıcı özellikler	Evde kalan		Yurttan kalan	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Yaş grubu				
18-21	62	62.0	62	62.0
22-25	38	38.0	38	38.0
Cinsiyet				
Kadın	60	60.0	83	83.0
Erkek	40	40.0	17	17.0
Sınıf				
Hazırlık	20	20.0	20	20.0
1. Sınıf	20	20.0	20	20.0
2. Sınıf	20	20.0	20	20.0
3. Sınıf	20	20.0	20	20.0
4. Sınıf	20	20.0	20	20.0
Üniversite bölümü				
Sosyal bilimler	5	5.0	18	18.0
Sağlık bilimleri	40	40.0	45	45.0
Fen bilimleri	55	55.0	37	37.0
En uzun süre yaşanan yer				
Köy	6	6.0	15	15.0
İlçe	28	28.0	30	30.0
İl	23	23.0	31	31.0
Büyük şehir	43	43.0	24	24.0
Algılanan ekonomik durum				
İyi	9	9.0	5	5.0
Ne iyi ne kötü	85	85.0	82	82.0
Kötü	6	6.0	13	13.0
Fizik sağlık algısı				
İyi	63	63.0	30	30.0
Ne iyi ne kötü	37	37.0	66	66.0
Kötü	-	-	4	4.0
Ruhsal sağlık algısı				
İyi	39	39.0	25	25.0
Ne iyi ne kötü	50	50.0	57	57.0
Kötü	11	11.0	18	18.0
Kişilerarası ilişki algısı				
İyi	62	62.0	50	50.0
Ne iyi ne kötü	38	38.0	44	44.0
Kötü	-	-	6	6.0
Toplam	100	100.0	100	100.0

%13'ü ekonomik açıdan evde kalmayı olumsuz olarak değerlendirmiştir (Tablo 1).

Yurttan kalan öğrencilerin %56'sı fiziksel gereksinimleri kolay karşılayabilme, %39'u sosyal ve eğitim olanaklarından faydalanmayı kolaylaştırma, %18'si eğitim açısından yaşamı kolaylaştırma, %16'si ekonomik açıdan uygun olması bakımından yurttan kalmayı olumlu olarak değerlendirmiştir. Buna karşın yurttan kalan öğrencilerin %93'ü fiziki ortam, %17'si yurt işleyişi, %14'ü olumsuz kişilerarası ilişkilere yol açması bakımından yurttan kalmayı olumsuz olarak değerlendirmiştir (Tablo 2).

Evde kalan öğrencilerin evde kalmaya ilişkin memnuniyet durumları değerlendirildiğinde; %36'sının çok memnun olduğu, %44'ünün memnun olduğu, %20'sinin biraz memnun olduğu belirlenmiştir. Yurttan kalan öğrencilerin ise yurt-

ta kalmaktan %17'sinin memnun olduğu, %49'unun biraz memnun olduğu, %19'unun memnun olmadığı, %15'inin hiç memnun olmadığı saptanmıştır.

Evde kalan öğrencilerin %35'i yaşam kalitesini "iyi", %60'ı "ne iyi ne kötü", %5'i "kötü" olarak; yurttan kalan öğrencilerin ise, %14'ü yaşam kalitesini "iyi", %74'ü "ne iyi ne kötü", %12'si "kötü" olarak değerlendirmiştir.

Evde kalan öğrencilere yaşam kalitenizde hangi faktörler etkili diye sorulduğunda; %52'si "ekonomik koşullar", %43'ü "sosyal yaşam", %40'ı "sağlık", %34'ü "yaşanılan ortam koşulları", %24'ü "eğitim", %18'i "hayata bakış açısı" yanıtını vermişlerdir. Aynı soru yurttan kalan öğrencilere sorulduğunda; %48'i "ekonomik koşullar", %41'i "sosyal yaşam", %41'i "yaşanılan ortam koşulları", %35'i "sağlık", %19'u "eğitim", %10'u "hayata bakış açısı" cevabını vermişlerdir.

YDÖ puan ortalaması, evde kalan öğrencilerde 27.66±6.19, yurttan kalan öğrencilerde 25.14±6.07 olarak bulunmuş ve yapılan istatistiksel analizde iki ortalama arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($t=-2.917, p<0.01$).

Evde kalan öğrencilerin YDÖ puan ortalamaları ekonomik duruma göre farklılık göstermiş ve ekonomik durumunu "kötü" olarak değerlendiren öğrencilerin YDÖ puan ortalaması, ekonomik durumunu "ne iyi ne kötü" ve "iyi" olarak değerlendiren öğrencilerden düşük bulunmuştur (Duncan, $p<0.05$) (Tablo 4).

Evde kalan öğrencilerin YDÖ puan ortalamaları ruhsal sağlık algılarına göre değerlendirildiğinde; ruhsal sağlığını "kötü" olarak değerlendiren öğrencilerin YDÖ puan ortalaması, ruhsal sağlığını "ne iyi ne kötü" ve "iyi" olarak değerlendiren öğrencilerden anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur (Duncan, $p<0.01$) (Tablo 4).

Evde kalan öğrencilerin YDÖ puan ortalamalarının evde kalmaktan duyulan memnuniyete göre farklılık gösterdiği ve evde kalmaktan "çok memnun" olan öğrencilerin YDÖ puan ortalamasının anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır (Duncan, $p<0.01$) (Tablo 4).

Evde kalan öğrencilerin YDÖ puan ortalamaları yaşam kalitesi algılarına göre incelendiğinde; yaşam kalitesini "iyi" olarak değerlendiren öğrencilerin YDÖ puan ortalaması "ne iyi ne kötü" ve "kötü" olarak değerlendiren öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Duncan, $p<0.01$) (Tablo 4).

Buna karşın evde kalan öğrencilerin YDÖ puan ortalamalarının yaşa, cinsiyete, üniversite bölümüne, en uzun süre yaşanan yere, fizik sağlık algısına ve kişilerarası ilişki algısına göre farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0.05$) (Tablo 4).

Yurttan kalan öğrencilerin YDÖ puan ortalamaları ekonomik durumlarına göre incelendiğinde, puan ortalamaları

Tablo 4. Evde kalan öğrencilerin YDÖ puan ortalamalarının tanıtıcı özelliklerine göre dağılımı*

Tanıtıcı özellikler	n	Ort.	SD	F	t	p
Yaş grubu						
18-21	62	27.80	5.78		0.300	0.172
22-25	38	27.42	6.89			
Cinsiyet					1.403	0.549
Kadın	40	28.36	5.93			
Erkek	60	26.60	6.50			
Üniversite bölümü						
Sosyal bilimler	5	31.40	6.54	1.046		0.355
Sağlık bilimleri	40	27.77	6.93			
Fen bilimleri	55	27.23	5.57			
En uzun süre yaşanan yer						
Köy	6	27.00	8.64	1.288		0.283
İlçe	28	26.42	6.43			
İl	23	26.73	4.98			
Büyük şehir	43	29.04	6.20		3.134	
Algılanan ekonomik durum						
İyi	9	31.55	6.12	4.100		0.020
Ne iyi ne kötü	85	27.61	6.05			
Kötü	6	22.50	5.12		2.706	
Fizik sağlık algısı						
İyi	63	28.49	6.50			0.080
Ne iyi ne kötü	37	26.24	5.43			
Ruhsal sağlık algısı						
İyi	39	29.55	6.82	6.199		0.003
Ne iyi ne kötü	50	27.32	4.87			
Kötü	11	22.54	6.60			
Kişilerarası ilişki algısı						
İyi	62	28.45	6.16			0.103
Ne iyi ne kötü	38	26.36	6.12			
Evde kalmaktan memnuniyet durumu						
Çok memnun	36	31.52	5.65	14.986		0.001
Memnun	44	26.11	5.38			
Biraz memnun	20	24.10	5.33			
Yaşam kalitesi algısı						
İyi	35	31.02	5.32	20.651		0.001
Ne iyi ne kötü	60	26.66	5.14			
Kötü	5	16.00	5.91			

* n=100.

arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Yapılan analizde bu farkın ekonomik durumunu “iyi” olarak değerlendiren öğrencilerden kaynaklandığı belirlenmiştir (Duncan, $p<0.01$) (Tablo 5).

Yurtta kalan öğrencilerin fiziksel sağlık algılarına göre, YDÖ puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olduğu ve yapılan analizde bu farkın fizik sağlığını “kötü” olarak değerlendiren öğrencilerden kaynaklandığı saptanmıştır (Duncan, $p<0.05$). Öğrencilerin ruhsal sağlık algılarına göre YDÖ puan ortalamaları arasında da anlamlı düzeyde fark olduğu ve yapılan analizde bu farkın ruh sağlığını “iyi” olarak değerlendiren öğrencilerden kaynaklandığı belirlenmiştir (Duncan, $p<0.01$) (Tablo 5).

Yurtta kalan öğrencilerin YDÖ puan ortalamalarının kişilerarası ilişki algılarına göre farklılık gösterdiği ve kişilere-

Tablo 5. Yurtta kalan öğrencilerin YDÖ puan ortalamalarının tanıtıcı özelliklerine göre dağılımı*

Tanıtıcı özellikler	n	Ort.	SD	F	t	p
Yaş grubu						
18-21	62	25.93	5.91		1.687	0.894
22-25	38	23.84	6.19			
Cinsiyet						
Kadın	83	25.03	6.17		-0.201	0.622
Erkek	17	25.41	5.73			
Üniversite bölümü						
Sosyal bilimler	18	26.44	6.65	0.502		0.607
Sağlık bilimleri	45	24.88	6.20			
Fen bilimleri	37	25.81	5.70			
En uzun süre yaşanan yer						
Köy	15	25.40	6.79	0.445		0.721
İlçe	30	24.13	6.31			
İl	31	25.32	6.24			
Büyük şehir	24	26.00	5.25			
Algılanan ekonomik durum						
İyi	5	33.00	3.39	5.826		0.004
Ne iyi ne kötü	82	25.06	5.96			
Kötü	13	22.61	5.33			
Fizik sağlık algısı						
İyi	30	27.36	5.85	3.452		0.036
Ne iyi ne kötü	66	24.34	5.96			
Kötü	4	21.50	5.97			
Ruhsal sağlık algısı						
İyi	25	28.36	5.52	9.229		0.001
Ne iyi ne kötü	57	25.07	5.96			
Kötü	18	20.88	4.52			
Kişilerarası ilişki algısı						
İyi	50	27.18	5.20	7.482		0.001
Ne iyi ne kötü	44	23.54	6.26			
Kötü	6	19.83	5.56			
Yurtta kalmaktan memnuniyet durumu						
Memnun	17	26.76	6.50	9.885		0.001
Biraz memnun	49	27.38	5.25			
Memnun olmayan	19	21.63	5.26			
Hiç memnun olmayan	15	20.40	4.57			
Yaşam kalitesi algısı						
İyi	14	29.21	5.33	6.611		0.002
Ne iyi ne kötü	74	25.04	5.71			
Kötü	12	21.00	6.52			

* n=100.

rası ilişkilerini “kötü” olarak değerlendiren öğrencilerin YDÖ puan ortalamasının daha düşük olduğu bulunmuştur (Duncan, $p<0.01$) (Tablo 5).

Yurtta kalan öğrencilerin YDÖ puan ortalamaları yurtta kalmaktan duyulan memnuniyete göre incelendiğinde; “hiç memnun olmayan” öğrencilerin YDÖ puan ortalamasının daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$). Yurtta kalan öğrencilerin YDÖ puan ortalamaları yaşam kalitesi algılarına göre incelendiğinde; yaşam kalitesini “iyi” olarak değerlendiren öğrencilerin yaşam doyumu istatistiksel olarak daha yüksek bulunmuştur (Duncan, $p<0.01$) (Tablo 5).

Bu bulgulara ek olarak, yurtta kalan öğrencilerin YDÖ puan ortalamalarının yaşa, cinsiyete, üniversite bölümüne ve

en uzun süre yaşanan yere göre farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0.05$) (Tablo 5).

Tartışma

Bu çalışmaya katılan öğrencilerin çoğu ekonomik durumunu “ne iyi ne kötü” olarak, kişilerarası ilişkilerini “iyi” olarak tanımlamıştır. En uzun süre yaşanan yer bakımından, evde kalan öğrencilerin çoğunun büyük şehirde, yurttan kalan öğrencilerin çoğunun il veya ilçede yaşadığı saptanmıştır.

Çalışmada fizik sağlık algılarını, evde kalan öğrencilerin çoğu “iyi” olarak, yurttan kalan öğrencilerin çoğu “ne iyi ne kötü” olarak belirtmiştir. Ruh sağlığı algıları ise her iki öğrenci grubunda da “ne iyi ne kötü” olarak benzer nitelikte bulunmuştur. Bu sonuçlar öğrencilerin sağlık algıları açısından değerlendirildiğinde, hem evde, hem de yurttan kalan öğrencilerin ruh sağlığı algılarının, yurttan kalan öğrencilerin ise fizik sağlığı algılarının olumlu olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlar üniversite öğrencileriyle yapılan diğer araştırma bulguları ile de benzerlik göstermektedir.^[12,16] Yapılan bir çalışmada yurttan kalan öğrencilerin %50’sinin yurttan kaldığından bu yana beden ve ruh sağlığında olumsuz yönde değişiklik olduğu ve %11.3’ünün bu değişikliğin yurttan kaynaklandığını düşündüğü belirtilmiştir.^[16] Bunun yanı sıra üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalarda öğrencilerde özellikle depresyon ve kaygı gibi ruhsal sağlık sorunlarının yaygın olarak görüldüğü bildirilmiştir.^[12,21-24]

Çalışmada evde kalan öğrencilerin çoğu evde kalmaktan memnun olduğunu, yurttan kalan öğrencilerin çoğu yurttan kalmaktan biraz memnun olduğunu belirtmiştir. Evde kalan öğrenciler evde kalmayı daha elverişli fiziki olanaklara sahip olma ve daha özgür davranabilme bakımından olumlu olarak, aynı evi paylaştıkları kişilerle olumsuz kişilerarası ilişkilerle yol açması, daha fazla sorumluluk gerektirmesi, evin konumunun uygun olmaması ve daha yüksek maliyet getirmesi açısından olumsuz olarak değerlendirmişlerdir. Yurttan kalan öğrenciler ise yurttan kalmayı fiziksel gereksinimleri (beslenme, dinlenme, temizlik gibi) daha kolay karşılayabilme, sosyal ve eğitim olanaklarından daha kolay faydalanma açısından olumlu, elverişsiz fiziki ortam (küçük ve kalabalık odalarda kalma), aynı odada birlikte kalınan diğer öğrencilerle olumsuz kişilerarası ilişkilere yol açması ve yurt işleyişinin getirdiği sınırlılıklar bakımından olumsuz olarak değerlendirmişlerdir.

Evde kalmanın daha olumlu olduğu yönündeki benzer sonuçlar üniversite öğrencileri ile yapılan başka çalışmalarda da bildirilmiştir.^[16,18] Bir çalışmada öğrencilerin daha özgür olma, rahat ders çalışabilme ve yurttan kalmanın sınırlamalarından kurtulma gibi nedenlerden dolayı evde kalmayı tercih ettikleri belirtilmiştir.^[18] Bir başka çalışmada ise tek başına bir odaya sahip olma, daha iyi fizik koşullarda ve daha temiz bir ortamda yaşama, daha sağlıklı, dengeli ve düzenli beslenme

me şansına sahip olma, evde kalmanın olumlu yönleri olarak bildirilmiştir.^[16]

Yaşam kalitesi her yaş grubunda olduğu gibi gençler için de önemlidir. Evlerinden ve ailelerinden uzaklaşarak üniversite eğitimi için başka bir ortamda yaşamaya başlayan gençlerin yaşam kalitesinde değişiklik olması kaçınılmazdır. Bu çalışmada da öğrencilerin yaşam kalitesi algıları incelendiğinde, hem evde hem de yurttan kalan öğrencilerin çoğu tarafından yaşam kalitesi algıları “ne iyi ne kötü” olarak benzer nitelikte tanımlanmıştır. Bu sonuç, öğrencilerin yaşam kalitesine ilişkin değerlendirmelerinin pek de iyi olmadığını göstermektedir.

Bununla beraber çalışmamızda öğrenciler tarafından yaşam kalitesinde en belirleyici faktör ekonomik koşullar olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca yaşam kalitesini etkileyen diğer faktörler, her iki öğrenci grubu tarafından sosyal yaşam olanakları, sağlık, yaşanan ortam koşulları, eğitim ve hayata bakış açısı olarak ifade edilmiştir. Yaşam kalitesi çok boyutlu bir kavram olarak bireyin fiziksel, psikolojik, sosyal, ekonomik ve manevi alanlarıyla yakından ilgilidir.^[6] Araştırmaya katılan öğrencilerin de yaşam kalitesini etkileyen faktörleri ekonomik, çevresel ve sosyal faktörler gibi yaşam kalitesini tanımlayan temel kavramlarla örtüşen bir şekilde ifade ettikleri görülmüştür.

Yaşam doyumu, bireyin kendi belirlediği kriterlere uygun olarak tüm yaşamını olumlu olarak değerlendirmesidir.^[19] Diğer bir deyişle kişinin beklentilerinin, gerçek durumla kıyaslanmasıyla ortaya çıkan sonucu gösterir. Yaşam doyumu genel olarak kişinin tüm yaşamını ve bu yaşamın çeşitli boyutlarını içerir. Aynı zamanda belirli bir duruma ilişkin doyum değil, genel olarak tüm yaşantılarındaki doyum kapsar.^[14] Yapılan çalışmalar, yaşam doyumunun yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, çalışma yaşamı, kişilik özellikleri, ailevi özellikler gibi bireysel ve sosyokültürel değişkenlerden etkilendiğini göstermektedir.^[1,14,25,26] Bizim çalışmamızda ise araştırmaya katılan öğrencilerin yaşam doyumu, evde ve yurttan kalmaya bağlı olarak değerlendirilmiş ve evde kalan öğrencilerin yaşam doyumu yurttan kalan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmamızda yaşam doyumunu etkileyen değişkenler incelendiğinde, hem evde hem de yurttan kalan öğrencilerde ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin yaşam doyumu daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu sonuç, ekonomik durumun yaşam doyumu üzerindeki etkisini ortaya koyan diğer araştırma sonuçlarıyla da uyumlu bulunmuştur.^[9,13] Ayrıca Türk ve Amerikalı üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmaya göre yaşam doyumu ile maddi özgürlük arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bildirilmiştir.^[9]

Evde kalan öğrencilerin yaşam doyumu ruhsal sağlık algılarına göre incelendiğinde, ruh sağlığını “kötü” olarak de-

ğereklendiren öğrencilerin yaşam doymu daha düşük bulunmuştur. Yurtta kalan fizik sağlığını ve kişilerarası ilişkilerini “kötü” olarak değerlendiren öğrencilerin yaşam doymalarının daha kötü düzeyde olduğu, buna karşın ruh sağlığını ve yaşam kalitesini “iyi” olarak değerlendiren öğrencilerin yaşam doymalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar yaşam kalitesinde önemli faktörlerden biri olan sağlık algısının önemini gösteren literatürle uyumlu görünmektedir.^[9,12-15] Ayrıca olumlu kişilerarası ilişkilere ve daha az ruhsal soruna sahip öğrencilerin yaşam doymalarının daha yüksek olduğu yapılan benzer araştırmalarda bildirilmiştir.^[9,11,27,28]

Bu çalışmada elde ettiğimiz diğer sonuçlar, evde kalan öğrenciler için evde kalmaktan “çok memnun” olan ve yaşam kalitesini “iyi” olarak değerlendiren öğrencilerin yaşam doymununun daha yüksek bulunmasıdır. Yurtta kalan öğrencilerde de benzer sonuç bulunmuş yurtta kalmaktan memnun olmayan öğrencilerin yaşam doymalarının daha kötü düzeyde olduğu belirlenmiştir. Benzer sonuçların, yurtta kalan öğrencilerde yaşanan ortamın yaşam doymu üzerindeki etkisini ortaya koyan başka araştırmalarda da elde edildiği görülmüştür.^[7,29] Ayrıca her iki sonuç da beklenen sonuçlar olarak ve öğrencilerin yaşam kalitesini etkileyen faktörler konusundaki görüşleri doğrultusunda birbirini destekleyen sonuçlardır.

Sonuç

Elde edilen sonuçlar evde kalan öğrencilerin yaşam doymununun yurtta kalan öğrencilerden daha yüksek olduğunu göstermiştir. Evde kalan öğrencilerin yaşam doymunda ekonomik durum, evde kalmaktan memnuniyet durumu, ruhsal sağlık algısı ve yaşam kalitesi algısı etkili bulunurken, yurtta kalan öğrencilerin yaşam doymunda bu faktörlere ek olarak yurtta kalmaktan memnuniyet durumu, fizik sağlık algısı ve kişilerarası ilişki algısı etkili bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulmuştur.

- Ekonomik durumu “kötü” olan öğrencilerin yaşam doymuları düşük olduğundan, bu öğrencilere devlet, vakıf veya gönüllü kuruluşlar tarafından verilen burs ve yardım olanakları artırılmalı, ayrıca bu öğrenciler üniversite bünyesinde yarı-zamanlı çalışma imkânları sunularak maddi açıdan desteklenmelidir.

- Öğrencilerin kaldıkları yerden memnuniyetleri yaşam doymularını etkilediğinden, üniversite yerleşkelerinde öğrencilerin kalabileceği uygun barınma ortamları oluşturulmalıdır.

- Öğrencilerin ruh sağlığı algıları kötüleştikçe yaşam doymuları azaldığından, öğrencilere psikolojik destek sağlamak amacıyla, üniversite bünyesinde destek birimleri oluşturulmalı ve bu birimlerde ruh sağlığı profesyonelleri tarafından danışmanlık hizmetleri verilmelidir.

- Öğrencilerin (yurtta kalanların) fizik sağlık algıları kötüleştikçe yaşam doymuları azaldığından, öğrenciler fizik sağlıklarını korumaları ve geliştirmeleri için sağlıklı yaşam davranışları konusunda bilgilendirilmelidir.

- Öğrencilerin (yurtta kalanların) kişilerarası ilişki düzeyleri kötüleştikçe yaşam doymuları azaldığından, yurtlarda fizik ortamın düzeltilmesi (örneğin aynı odada kalan kişi sayısının azaltılması) sağlanmalıdır.

- Bununla birlikte bu çalışma örneklem büyüklüğü ve yöntem bakımından bazı sınırlılıklara sahiptir. Çalışmada yaşam doymunu etkileyebilecek bağımsız değişkenler sınırlı tutulmuştur. Bu açıdan gelecekteki çalışmaların daha geniş öğrenci gruplarında ve farklı değişkenleri göz önünde bulundurarak yapılması önerilmektedir.

Kaynaklar

1. Akyol A. Yaşam kalitesi ve yaklaşımları. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 1993;9:75-7.
2. İz FB, Özer M. Yaşam doymu ve yaşam kalitesi kavramına bir bakış. Hemşirelik Forumu Dergisi 2003;6:24-6.
3. Okyayuz ÜH. Yaşam kalitesi: Genel bir bakış. İçinde: Sayıl I, editör. Bireyden topluma ruh sağlığı. İstanbul: Erler Matbabası; 2004.
4. Cella DF. Quality of life: concepts and definition. J Pain Symptom Manage 1996;9:186-92.
5. Meeberg GA. Quality of life: a concept analysis. Adv Nurs 1993;18(1):32-8.
6. The World Health Organization Quality of Life Assessment (WHO-QOL): development and general psychometric properties. Soc Sci Med 1998;46:1569-85.
7. Ash C, Huebner ES. Environmental events and life satisfaction reports of adolescents. Sch Psychol Int 2001;22:320-36.
8. Hong SM, Giannakopoulos E. The relationship of satisfaction with life to personality characteristics. J Psychol 1994;128:547-58.
9. Matheny KB, Curlette WL, Aysan F, Herrington A, et al. Coping resources, perceived stress and life satisfaction among Turkish and American university students. Int J Stress Manag 2002;9:81-97.
10. Şahin H. Eski bir kavram yeni bir ölçüt: Yaşam kalitesi. Toplum ve Hekim 1997;12:40-6.
11. Arkar H, Sari Ö, Fidaner H. Relationships between quality of life, perceived social support, social network and loneliness in a Turkish sample. Yeni Sosyoloji 2004;42:20-7.
12. Fagan RW. Social well-being in university students. J Youth Adolesc 1994;23:237-49.
13. Sam DL. Satisfaction with life among international students: An exploratory study. Soc Indic Res 2001;53:315-37.
14. Vara Ş. Yoğun bakım hemşirelerinde iş doymu ve genel yaşam doymu arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi] Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 1999.
15. Yetim Ü. Değişik sosyokültürel kesimlerden kişilerde yaşam kalitesi algısı. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi] Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 1985.
16. Demirel S, Acar Ö, Karakurt E, Onaygil C ve ark. Yurt yaşamının üniversite öğrencilerinin sağlığı üzerindeki etkileri. MASCO, Marmara Öğrenci Kongresi, 16-17 Mayıs 2006.
17. Özbay G. Üniversite öğrencilerinin problem alanlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme geçerlik ve güvenilirlik çalışması. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi] Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 1997.
18. Ersoy AF, Arpacı F. (21 Ocak 2010). Üniversite öğrencilerinin konut

- koşullarının ve konutta yaşamayı tercih etme nedenlerinin incelenmesi. 21 Ocak 2010, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/158/ersoy.htm>.
19. Diener E, Emmons RA, Larsen RJ, Griffin S. The Satisfaction With Life Scale. *J Pers Assess* 1985;49:71-5.
  20. Köker S. Normal ve sorunlu ergenlerde yaşam doyumu düzeyinin karşılaştırılması. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi] Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 1991.
  21. Çelikel FÇ, Erkorkmaz Ü. Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve umutsuzluk düzeyleri ile ilişkili etmenler. *Nöropsikiyatri Arşivi Dergisi* 2008;45:122-9.
  22. Bostancı M, Ozdel O, Oğuzhanoğlu NK, Ozdel N, et al. Depressive symptomatology among university students in Denizli, Turkey: prevalence and sociodemographic. *Croat Med J* 2005;46:96-100.
  23. Aylaz R, Kaya B, Dere N, Karaca Z ve ark. Sağlık Yüksekokulu öğrencileri arasındaki depresyon sıklığı ve ilişkili etkenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2007;8:46-51.
  24. İnanç N, Savaş HA, Tutkun H, Herken H ve ark. Gaziantep Üniversitesi Mediko-Sosyal Merkezi'nde psikiyatrik açıdan incelenen öğrencilerin klinik ve sosyo-demografik özellikleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2004;5:222-30.
  25. Çeçen AR. Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordamada bireysel bütünlük (tutarlılık) duygusu, aile bütünlük duygusu ve benlik saygısı. *Journal of Theory and Practice in Education* 2008;4:19-30.
  26. Myers DG, Diener E. Who is happy? *Psychological Science* 1995;6:10-19.
  27. Disch WB, Harlow LL, Campbell JF, Dougan TR. Student functioning, concerns, and socio-personal well-being. *Soc Indic Res* 2000;51:41-74.
  28. Gündoğar D, Gül SS, Uskun E, Demirci S ve ark. Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi* 2007;10:14-27.
  29. Foberg JD, Tepper R, Morrison DR. Predictors of student satisfaction in university residence halls. *Journal of College and University Student Housing* 1997;27:41-6.
-
- 2. *Sağlıkta Yaşam Kalitesi Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur (5-7 Nisan 2007, İzmir).*